

Vanhat kuusimetsät

Kuva: Timo Soininen

Kuulkaa korkeimme kuiskintaa...

Kainuulaista maisemaa luonnehtivat vaaramaastot kuusimetsineen ja rинnesoineen. Metsäluontoa parhaimmillaan ovat suuret erämaiset salot ja selkoset, joiden kätköistä löytyy vanhoja ja ikivanhoja, jopa kirveenkoskemattomia aarnimetsiä. Kainuulaiset vanhat kuusimetsät kasvavat valtaosin tuoreilla kankailla, ja ovat metsätyypiltään yleensä puolukka-mustikkatyyppiä. Kasvillisuudessa vallitsevat varvut ja metsänpohjaa peittää sammalkerros. Korkeiden vaarojen ylärinteille ja lakialueille levittäytyvät vaarapykäsammal-metsälauha-mustikkakankaat. Puustossa on siellä täällä tykkyvaurion vuoksi kuolleita kuusia ja useissa paikoissa makaa lumitaakan alla murtunut kuusen latvus. Rinteillä lukuisat lähdepurot ja muut valuedet rehevöittävät kasvillisuutta. Kuusen oksilta roikkuvat naavat ja lupot sekä haapojen ja raitojen runkojen raidankeuhkojäkälät kertovat puhtaasta ilmasta.

Vanhojen, luonnontilassa pitkään omaa tahtiaan kehittyneiden kuusimetsien puustorakenne on monipuolinen. Valtaosan lisäksi on järeitä ylispuita ja eri-ikäisen ja -kokoisen lahoppuuston määrä on suuri. Myös lahoppuustoon sitoutunut eliölajisto on edustava. Kuusen seassa voi kasvaa koivua ja paikoin myös haapaa, raitaa ja leppää. Ajoittain myrskytuulet kaatavat paikallisesti paljon puita aikaansaaden tuulentaatortöjä ja turvaten lahoppuujatkumon eli eri-ikäisen lahoppuuston jatkuvan saatavuuden. Lahoppuuston monimuotoisuus näkyy kääpä- ja kovakuoriaislajistossa, jossa on monia harvinaisia lajeja. Yksi vanhojen kuusimetsien ja korprien kovakuoriainen on uhanalainen korpikolva, jonka jäljellä olevista esiintymistä valtaosa on Kainuussa ja Koillismaalla. Sen toukat elävät järeiden kuusimaapuiden kuoren alla.

... rastas ja metso täälläkin soi

Yhtenäiset metsäalueet ovat tärkeitä monille paljon elintilaa vaativille lajeille. Niissä viihtyvät niin metsäkanalinnut kuin metsäpeura ja liito-oravakin. Suomen metsälajiston erityispiirteisiin kuuluvat levinneisyydeltään itäiset taigalajit, joista monet ovat metsien pirstoutumisen vuoksi taantuneet. Taigalajeja esiintyy eniten itärajan tuntumassa Pohjois-Karjalassa, Kainuussa ja Koillismaalla, ja niistä monet ovat kuusen seuralaisia. Vanhoja metsiä suosivia taigalintuja ovat muun muassa kuukkeli, sinipyrstö, tilhi ja taviokuurna. Vanhoissa kuusimetsissä viihtyvät myös metso ja pyy, sekä kuolleita kuusia koputtelevat pohjantikka ja palokärki.

Monet kainuulaiset kunnat ovat valinneet nimikkolajeikseen laajojen erämaiden ja vanhojen kuusimetsien lajeja, kuten Hyrynsalmi taigametsien tarunhoitoisen sinipyrstön, Kuhmo metsäpeuran, Sotkamo näädän ja nykyisin Kajaaniin kuuluva Vuolijoki aarnilupon.

Retkeilymaastoja ja marjamaita

Laajojen metsäalueiden merkitys erämaisina ja rauhallisina retkeily- ja virkistysalueina sekä marjamaina on huomattava. Runsaslahoppuustoiset kuusimetsät ovat METSO-ohjelman mukaisia metsäluonnon monimuotoisuudelle tärkeitä ympäristöjä, joita pyritään turvaamaan ohjelman avulla. Runsaan, eri lahovaiheissa olevan maapuuston lisäksi etenkin järeät, lahovikaiset haavat ja muut vanhat lehtipuut nostavat kohteen monimuotoisuusarvoja. Maanomistajat saavat lisää tietoa metsän suojeluvaihtoehdoista ja luonnonhoidosta alueensa METSO-yhdyshenkilöltä metsäkeskuksessa tai ELY-keskuksessa sekä sivulta www.metsopolku.fi.